

2014-04-01

Örnsköldsviks kommun

Synpunkter på förslag till Landsbygdsstrategi

Sammanfattning och förslag

Ulvö Kapellag har genom representation i Landsbygdsgruppen kunnat följa arbetet med det förslag till landsbygdsstrategi som nu föreligger. Kapellaget väljer att läsa och bedöma förslaget utifrån de särskilda glesbygdsaspekter som är förknippade med Ulvön.

Landsbygdsstrategi bör enligt vår uppfattning förstås och hanteras som en utveckling av de tankegångar som finns i 2011 års översiktsplan för Norra Ulvön och 2012 års översiktsplan för Örnsköldsviks kommun. Landsbygdsstrategin är i långa stycken allmänt hållen, således inte ett underlag för direkt aktion, men vi anser att förslaget om lokala utvecklingsplaner kan vara ett bra verktyg för en ort som vill gå från ord till handling.

Ulvö kapellag föreslår följande

Upprätta och genomför en lokal utvecklingsplan för Ulvön

- prioritera bostadsförsörjning för arbetande och pensionärer
- skapa arbetstillfällen
- stärk befintlig servicepunkt
- hantera infrastrukturfrågor

- bestäm tidssatta delmål
- organisera samverkan kommun - näringar - föreningsliv

Bakgrund - översiktsplaner för Örnsköldsviks kommun och Ulvön

Den *Översiktsplan för Norra Ulvön* som antogs 2011 innehöll en bra inventering av de behov och möjligheter som finns för öns fortsatta utveckling. Ulvön är sedan flera decennier helt beroende av inkomster från turismen – mer direkt i besöksnäringen, men även indirekt genom att åretruntboende och fritidsboende inte kan existera utan den infrastruktur som krävs för att klara turistsäsongen. Detta är också bakgrunden till att 2011 års översiktsplan för Norra Ulvön har sitt främsta fokus på de behov och möjligheter som turismen och besöksnäringen representerar.

I *2012 års Översiktsplan för Örnsköldsviks kommun* definierades de fyra serviceorter som jämte centralorten Örnsköldsvik ska fungera som nav i fortsatt utveckling - Bjästa, Bredbyn, Björna och Husum. Enligt översiktsplanens definition räknas Ulvön till glesbygd – en ort med mer än 45 minuters bilresa till närmaste serviceort – men det förblir oklart om Ulvön ska räknas som en del av upptagningsområdet för serviceorten Bjästa eller om Ulvöns behov och kommunens åtgärder på Ulvön ska hanteras för sig.

Förslaget till *Landsbygdsstrategi för Örnsköldsviks kommun 2014-2018* vilar på de förutsättningar som beskrivs i 2011 och 2012 års översiktsplaner. Syftet med en landsbygdsstrategi sägs vara att

”... tydliggöra landsbygdens förutsättningar och behov samt kommunens syn på lokal utveckling. Strategin ska ses som början på en process där medborgare, förenings- och näringsliv runt om i kommunen på ett aktivt sätt ska göras delaktiga i såväl beslut som genomförande.”

I landsbygdsstrategin finns även ett förslag om hur detta arbete kan organiseras. Där föreslås att man utarbetar *lokala utvecklingsplaner* vilka efterhand kan koordineras för hela serviceorten. Sådana planer bör utarbetas *”...med deltagande från föreningsliv, privata och offentliga aktörer. Planerna kan därefter ligga till grund för utvecklingsarbete, projekt och samverkan.”*

På Ulvön finns en aktiv samhällsförening – Ulvö kapellag – samt Ulvö Framtid och UlvönOnline. Den sistnämnda är en sammanslutning för samordning och samarbete inom öns besöksnäring. Kapellagets grundhållning när det gäller utveckling och konsolidering av Ulvön som samhälle är att dessa krafter måste samarbeta, men att kommunen måste vara en aktiv part i samarbetet.

Strategiska frågor i glesbygdsstrategin

Bostadsförsörjning

Om boendet sägs följande i förslaget till landsbygdsstrategi:

”Som tidigare beskrivits i detta dokument är de genomsnittliga huspriserna på landsbygden, framför allt i ”mindre tätorter”, förhållandevis låga. Upprättandet av nya hus och fastigheter blir således allt som oftast ekonomiskt ofördelaktiga eftersom värdet på ett hus när det är färdigt oftast understiger kostnaden av att bygga det.”

Denna beskrivning stämmer uppenbart inte på Ulvön. Det som kännetecknar Ulvön är att fastighetspriserna på g a attraktionskraften i fritidsboendet har drivits upp till nivåer där fastigheter inte längre kan förvärfas till rimliga priser. Detta ökar i sin tur behovet av samhällsinsatser som motverkar marknadens logik och som gör det möjligt för normalt bemedlade yrkesarbetande och äldre att klara åretruntboende på Ulvön.

Skärgårdssamhällen som Ulvöhamn glider lätt in i en ond cirkel av brist på arbete och brist på bostäder. Bristen på arbete kan mildras eller upphävas genom att man utvecklar möjligheterna till distansarbete och genom att offentliga och privata arbetsgivare lockas att etablera verksamhet på ön. Bristen på bostäder borde vara lättare att upphäva men är i praktiken inte mindre svårlöst än arbetsbristen. Det beror på att bristen kan kvarstå även om tomma hus existerar - p g a att de är alltför dyra eller att de inte hyrs ut. Det råder samstämmighet om att Ulvön nu främst behöver bostäder till rimliga priser som gör det möjligt att arbeta på Ulvön – eller att leva där som pensionär. Detta kan endast åstadkommas om man lyckas uppföra eller förvärva bostäder i samma kostnadslägen som de på fastlandet.

I 2012 års översiktsplan läser vi följande:

”Kommunen anser att det är angeläget att nya, attraktiva bostäder kan tillskapas, helst i anslutning till Ulvöhamn, för att turismen ska kunna stärkas och åretruntboendet på ön ska kunna behållas och utvecklas. En översiktsplan för Ulvöhamn antogs av kommunfullmäktige januari 2011 som bl.a. redovisar var nya bostäder bedöms lämpliga.”

Till de områden som utpekades för byggande av bostäder i 2011 års översiktsplan för Norra Ulvön hör området ovanför Ulvö kyrka samt Tjockudden. Längre fram i planen skisseras dessutom en möjlig väg framåt – en väg som innebär att kommunen hanterar bostadsförsörjningen genom åtgärder som inte enbart bestäms av marknaden:

”Kommunen kan genom markägande, planeringsinsatser, infrastrukturinvesteringar och aktivt agerande påverka genomförandet. Kommunen ansvarar för vissa former av särskilt boende. Det kommunala bostadsbolaget Övikshem ska arbeta på marknadens villkor, men vissa möjligheter till styrning finns genom det kommunala ägandet.”

I förslaget till landsbygdsstrategi utvecklas detta vidare:

”Ett annat viktigt åtagande för att behålla den äldre delen av befolkningen samt frigöra bostäder är att bygga så kallade trygghetsbostäder på serviceorterna. Ansvariga för detta är privata och allmännyttiga bostadsföretag. Kommunen kan vara behjälplig genom att ta kostnader för gemensamma utrymmen och genom att ha personal (vård/värdinna) på boendet. Riktade insatser och utvecklingsarbete för att stimulera inflyttning från andra orter/områden i Sverige samt ev från andra länder.”

På grund av osäkra marknadsförhållanden har inget av de områden som pekades ut i 2011 års översiktsplan ännu blivit föremål för exploatering. Kapellet ser det som nödvändigt att kommunen nu - tillsammans med andra intressenter - går in i en aktiv planeringsfas med målsättningen att åstadkomma 4-5 uthyrningsbostäder.

Lokal servicepunkt

Lokala servicepunkter lyfts fram som viktiga resurser för både boende och besökare – både för daglighandel mm och samvaro. Den servicepunkt som upprättats i Ulvöhamn är i detta avseende en succé som vi hoppas kan befästas och utvecklas vidare.

Företagande och arbetstillfällen

Under rubriken Företagande och arbetstillfällen läser vi bl a att *”Kommunens samlade engagemang för entreprenörskap och företagande behöver ta ett särskilt ansvar för att stötta och underlätta för företagande på landsbygden.”* Som exempel nämns turistnäring och servicesektor. Utöver detta skulle vi önska att kommunen mer aktivt och systematiskt gick på jakt efter offentliga eller privata arbetsgivare som helt eller delvis – t ex genom utplacering av arbetsplatser – är villiga att ha verksamhet på Ulvön. Det kan handla om

distansarbetsplatser för tjänsteproduktion, men även varuproduktion när fraktkostnaderna inte blir betungande.

En lokal utvecklingsplan för Ulvön!

Ulvö kapellag finner det oroväckande att ett aktivt och samordnat arbete för Ulvöns utveckling inte förekommer. Som vi påvisat i detta yttrande finns dock både de formella och organisatoriska förutsättningarna för ett sådant arbete. Man måste betänka vad som inträffar om nuvarande utveckling får löpa till det logiska slutet. Det skulle innebära att antalet fast bosatta på Ulvön snart kryper under 10, att servicepunkt och båttrafik förlorar viktigt underlag och att ön får allt svårare att upprätthålla den struktur som krävs för turistsäsongens alla serviceaktiviteter. Alla förlorar på detta – inte minst kommunen själv och de näringsidkare som svarat för de senaste årens omfattande investeringar.

Kapellaget anser därför att det behövs en lokal utvecklingsplan för Ulvön. Eftersom Ulvön som samhälle och som centralt objekt för turism och besöksnäring är viktiga för hela Örnsköldsvik och för pågående satsningar i Höga kusten anser vi att kommunen bör anta en koordinerande och pådrivande roll i ett sådant arbete. En lokal utvecklingsplan för Ulvön borde enligt kapellaget innefatta:

- prioritering av bostadsförsörjning för arbetande och pensionärer
- skapande av arbetstillfällen
- stärkande av befintlig servicepunkt
- hantering av infrastrukturfrågor

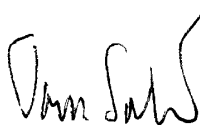
Det är viktigt att planen får karaktär av aktionsplan med delmål, tider och utdelade ansvar:

- bestäm tidssatta delmål
- organisera samverkan kommun - näringar - föreningsliv

För Ulvö kapellag

Ulf Eklund
Språkrör

Tom Sahlén
Sekreterare